

Економічна теорія та історія економічної думки

УДК 338.45.01

Видобора В.В.

кандидат економічних наук, доцент

Одеський національний економічний університет

ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА «ЕКОНОМІЧНОГО ДИВА» НІМЕЧЧИНИ

Прикладом зв'язку промислової політики та економічного зростання продемонструвала Німеччина, яка змогла здійснити так зване «економічне диво», коли повоєнна Німеччина, маючи колосальні втрати після двох Світових війн, впродовж декількох років змогла закласти економічні основи, які зумовили її стрімкий поступ до економічного лідерства в Європі. Країна зробила глибоку трансформацію, змінивши планову економіку на неоліберально-соціальну модель змішаної економічної системи. Здійснити стрімкий економічний ривок вдалося завдяки стратегічній політиці Л. Ерхарда.

Вона полягала в тому, щоб використовуючи стабілізуючий ефект жорсткої грошової реформи, негайно приступити до радикальної перебудови всього механізму управління економікою: відмінити контроль рівня цін та адміністративні методи регулювання; створити умови для ринкової конкуренції шляхом прийняття жорсткого антикартельного законодавства; стимулювати інвестиційну активність, зростання продуктивності праці; використовувати соціальні амортизатори для захисту найбільш незахищених верств населення (рис. 1).

Для Л. Ерхарда первинним було питання не про швидкість руху, а про якість реформ на основі системного, комплексного характеру ринкових перетворень. Основний акцент був зроблений на стимулювання виробництва

товарів і послуг шляхом створення довгострокових рамок умов для господарського розвитку з метою підвищення ефективності економіки [2].

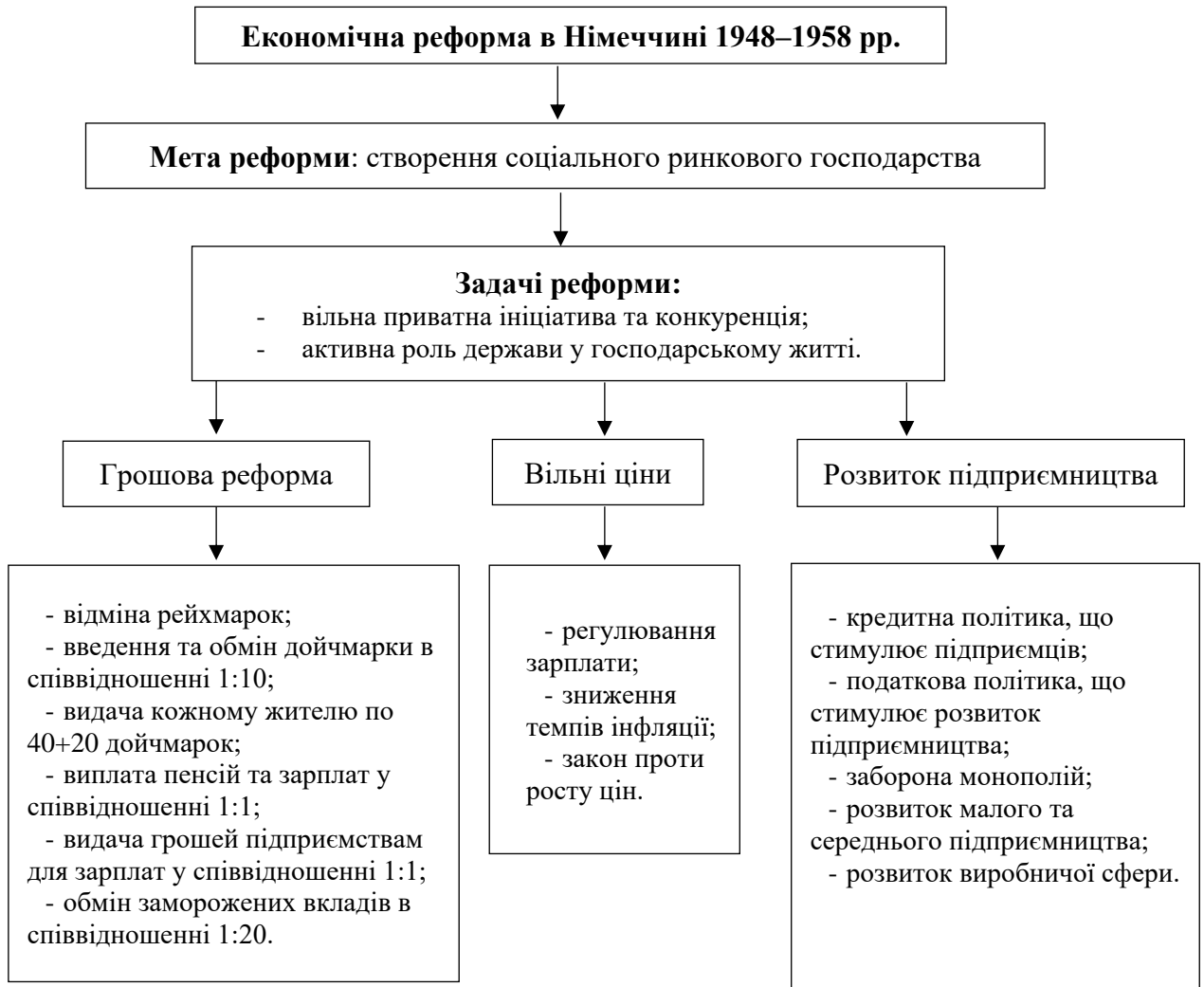

Рис. 1. Головні кроки економічної реформи в Німеччині 1948–1958 роках

Джерело: розроблено автором.

Спираючись на ідею побудови вільної, ефективною і водночас соціально справедливою ринковою системою, концепція соціального ринкового господарства Німеччини змогла заповнити інституційний вакуум післявоєнного періоду, стати основоположним елементом соціальної та господарської системи ФРН.

В основі зазначеної вище сприятливої економічної кон'юнктури в Німеччині 1948–1958 рр. була сукупність різних факторів. В першу чергу значну роль відіграла фінансово-економічна допомога США в рамках «плану

Маршалла» (надано 3,2 млрд дол). Така допомога значно прискорила економічні перетворення в країні та сприяла зміцненню інвестиційної привабливості Німеччини.

Наступним фактором, який значно сприяв економічному «стрибку» країни стало припинення демонтажу промислового обладнання. Так, динаміка загальної вартості демонтованого обладнання на території східної зони окупації (майбутньої НДР) постійно зростала і склала 2,6 млрд дол. США, в той час як на заході – 0,6 млрд дол. США. Закономірним наслідком таких дій стало те, що почали інтенсивно зростати інвестиції в економіку ФРН, які в 1949 р. склали 16 млрд марок, а в 1950 р. сума інвестицій вже становила 20 млрд марок, а в 1951 р. – 29 млрд марок. Аналізуючи виявлені закономірності в інвестиціях після завершення війни, можна констатувати, що в економіці Німеччини розширився ринок покупців і ринок експорту виріс з 485,5 млн марок у грудні 1949 р. до 651,9 млн марок у червні 1950 р. Всього за півроку відбулось збільшення імпорту над експортом з 532,7 млн марок у січні 1950 р. до 138,6 млн марок у червні того ж року [2].

Важливою умовою динамічного зростання показників в період економічного «ривка» Німеччини стала активна участь ФРН в економічній інтеграції Західної Європи. Поряд з Францією та країнами Бенілюксу вона стала засновником Європейської економічної інтеграції, утворивши 18 квітня 1951 р. Європейське об'єднання вугілля і сталі.

Як наслідок впливу цих умов та ефективній державній політиці у 1950–1960-х роках вдалося досягти високих темпів зростання ВВП – в середньому близько 8,3% на рік. Завдяки цьому Німеччина змогла швидко подолати післявоєнну кризу, впоратися з безробіттям, значно покращити життєвий рівень широких верств населення і відтворити надійну систему соціального захисту.

Таким чином, швидке зростання економіки Німеччини – з початку реформ знадобилося близько 12 років, щоб пройти шлях від повної розрухи до лідерства у світовій економіці – стало основою так званого «економічного

дива». Його складовими були: зростання темпів економічного розвитку, високий рівень інвестицій у промисловість, зростання продуктивності праці, ліберальна зовнішньоторговельна політика, висока конкурентоспроможність експортної продукції. Проте успіх здійснених реформ не був би можливим без професійної та цілеспрямованої економічної політики, у тому числі промислової, достатнього розвитку ринкових та політичних інститутів, працьовитості німецького народу.

Література:

1. Эрхард Л. Благосостояние для всех. URL: http://www.vixri.ru/d/Erxard%20Ljudvig%20_Blagosostojanie%20dlja%20vsex..pdf (дата звернення: 03.02.2022)
2. Граматик Е.А. Аналіз промисловості Німеччини. *Статистика-інструмент соціально-економічних досліджень*. 2017. Вип. 3. Ч. 1. С. 129–137.